

Arthur Niggebrugge

De Grote Heelmeester

Karakter Uitgevers B.V.

Proloog

Het zweet parelde op zijn voorhoofd. Zilte druppels, die uit het niets leken te ontstaan, vloeiden plomp samen en daalden in stroompjes neer. Een rilling liep over zijn rug.

Uitgeput na het inladen van de loodzware kratten zocht Tampore verkoeling onder de geopende achterklep van de bestelwagen. Gloeiende flarden lucht schuurden langs zijn gezicht. Hij moest haast maken. De afwezigheid van zijn eigen schaduw maakte duidelijk dat de zon boven in het zenit stond en dat het middaguur was aangebroken. Deze zon liet niet met zich spotten.

Hij was die ochtend bij het eerste daglicht uit Battor vertrokken en had direct koers gezet naar het Korle Bu-ziekenhuis in Accra. De vertrouwde route, die hij al honderden malen alleen had afgelegd, had door het drukke verkeer zijn uiterste concentratie gekost.

In de zinderende hitte had hij het busje zo dicht mogelijk bij de achteringang van het gebouw geparkeerd en de motor stationair laten draaien, zodat de airconditioning zou blijven functioneren. Het gros van de geneesmiddelen die hij zojuist had ingeladen zou bij een te hoge temperatuur onbruikbaar

worden, hetgeen niet alleen kostbaar zou zijn, maar ook rampzalig. Hij was zich er maar al te goed van bewust dat het leven van velen afhing van zijn maandelijksse lading.

Kwabena Annan, de directeur van de apotheek die in het ziekenhuis was gevestigd, had hem bij aankomst met een onverschillig gebaar de dozen en de kratten gewezen die bestemd waren voor het hospitaal in Battor. Na een halve dag zwoegen in de snikhete zon, waarbij Tampore de bestelbus tot de nok toe had volgeladen, zag hij Annan met een verveelde blik, waarin ook een spoor van minachting te bespeuren viel, met de factuur in zijn hand op hem afstappen.

‘Ben je eindelijk klaar?’ vroeg de man.

‘Dit... dit waren de laatste dozen, meneer Annan...’ zei Tampore buiten adem. ‘Het was een hele vracht.’

‘Ik had toch gezegd dat we alles zouden leveren?’

‘Daar zullen de zusters blij mee zijn, meneer. Ze waren bijna door hun voorraden heen.’

‘Maar denk niet dat het gemakkelijk was!’ snauwde Annan uit het niets. Zijn ogen schoten vuur en zijn ontkroesde haar schitterde in het zonlicht. ‘De vraag naar medicijnen groeit met de dag en de prijzen rijzen de pan uit.’

‘Ze zitten al dagen zonder antiserum, meneer Annan, daar hebben de zusters uitdrukkelijk om gevraagd.’

Hij zag Annan op het punt staan een opmerking te plaatsen, zijn woorden op het laatste moment inslikken en met een geërgerde blik zijn leesbril uit zijn binnenzak pakken.

‘Er zitten vijf dozen bij,’ zei de man, terwijl hij de factuur van dichtbij bestudeerde. ‘Uit Genève. Met ieder vijftig ampullen. Daar moeten ze weer een tijd mee vooruit kunnen.’

Tampore had ooit van zuster Judith gehoord dat er per week gemiddeld vijf patiënten met een slangenbeet werden binnengebracht. Tweehonderd ampullen waren voldoende voor grof-

weg veertig weken, en omdat de leveranties de laatste maanden zo onregelmatig waren, leek het verstandig om na een maand of zes een nieuwe bestelling te plaatsen. Hij moest niet vergeten meneer Danso, de inkoper, hierover in te lichten.

‘In de koelkast blijven ze minstens twaalf maanden goed,’ vervolgde Annan. ‘Op de verpakking staat zes, maar dat moet je gewoon negeren. De industrie hanteert met opzet krappe marges. Om evidente redenen.’

‘Ik zal het doorgeven, meneer.’

‘En zorg ervoor dat je dit persoonlijk bij Danso aflevert!’ beet Annan hem toe, terwijl hij hem de factuur in handen drukte. ‘Zeg hem dat hij de rekening binnen twee weken betaalt! Vergeet niet dat wij Battor een bijzondere dienst bewijzen; alle anderen betalen vooraf.’

‘Maakt u zich geen zorgen, meneer Annan. Meneer Danso heeft een grote hekel aan betalingsachterstand, daar windt hij zich altijd vreselijk over op.’

‘Daar moet ik dan maar op vertrouwen. Ik hou het in ieder geval scherp in de gaten, dat kan ik je verzekeren.’

Na een korte blik op zijn horloge draaide de man zich zonder te groeten om en beende terug naar het ziekenhuiscomplex. Hij leek Tampore allang te zijn vergeten toen hij door de opengezwaaide klapdeuren weer naar binnen stapte.

‘Tot de volgende keer, meneer Annan,’ riep Tampore hem nog na. Annans onverschilligheid imponeerde hem elke keer en beangstigde hem tegelijkertijd.

Tevreden met zijn kostbare vracht liep hij om de bestelwagen heen en gooide de achterklep dicht. Het zweet gutste van zijn lichaam en veroorzaakte grote, donkere kringen op zijn zandkleurige uniform. Hij veegde zijn voorhoofd droog aan zijn manchet en stroopte vervolgens zijn mouwen op. Nadat hij de achterklep en de deuren zorgvuldig op slot had gedraaid, sprong

hij in de cabine en liet de koele lucht uit de ventilatorgaten langs zijn gezicht strijken. Met beide handen stelde hij de achteruitkijkspiegel bij, schakelde de versnellingsbak in z'n vooruit en reed de zwaarbeladen bestelbus langzaam de oprit af.

‘Nu snel het antiserum afgeven en dan als een speer terug naar Battor,’ dacht hij hardop.

1

‘... zeven, acht, negen, tien! Zes haringen voor een tientje. Ja mensen, voor een tientje bent u mijn vriendje,’ galmde de stem over de Leidse markt.

Tom van Amstel slenterde langs de kramen die aan de oude gracht stonden opgesteld. Een warme najaarszon fleurde de markt op met uitbundige tinten.

Hij had een onaangename druk in zijn hoofd, het gevolg van een avondje stappen met zijn oude studievrienden. Buitenlands gedistilleerd. Gisteravond hadden ze hun derde lustrum geestrijk ingeluid en elkaar tot in de kleine uurtjes sterke verhalen verteld, die naarmate de avond vorderde steeds hilarischer leken te worden.

Ondanks zijn zevenendertig jaar was Tom nog steeds opvallend goed in vorm. Vanaf zijn tienertijd had hij bij de Leidse club DIOK* rugby gespeeld en daar een atletisch figuur aan overgehouden. Omdat hij tweede rij in de scrum stond en consequent geweigerd had een *scrum cap* te dragen, was hij de eigenaar geworden van een paar bloemkooloren – bij rugby-

* Achter in dit boek is een woordenlijst opgenomen.

spelers en judoka's een statussymbool – die hij zonder gêne toonde. Hij had sprekende, lichtblauwe ogen en kort, bijna zwart krullend haar, dat bij de slapen iets grijs begon te verkleuren. Nadat hij in Leiden geneeskunde had gestudeerd, was hij in het LUMC, de beste academie van het land, opgeleid tot algemeen chirurg. Tijdens zijn derde studiejaar had hij Suzanne ontmoet, met wie hij vlak voordat zij kinderarts werd in het huwelijk was getreden.

Hij was die ochtend met een houten kop uit bed gestapt en had zichzelf in de spiegel van de badkamer bekeken. Een meedogenloos object dat nooit eens bereid was zijn reflectie te verzachten of te camoufleren. Hij stak zijn tong uit om de spot met zichzelf te drijven – of was het om afstand te nemen van de pias die hij gisteravond uitgehangen had?

In zijn speurtocht naar dorstlessende drank had hij op de koelkastdeur een post-it van Suzanne aangetroffen. Ze was vroeg opgestaan en had de kinderen stilletjes mee naar beneden genomen. Ze zouden die avond eters hebben en moesten nog van alles in huis halen. Hij had beloofd mee de stad in te zullen gaan, maar Suzanne had blijkbaar beter geweten; ze kende zijn reünietjes. Ze had een berichtje voor hem achtergelaten dat ze elkaar om twaalf uur in het centrum van de stad bij café Einstein zouden treffen.

Na een lange, verkwikkende douche, een handvol aspirines, en na de voorraad appelsap van de kinderen te hebben geplunderd, was hij op de fiets gestapt en in een heel rustig tempo de stad in gefietst. Geen onverwachte bewegingen. Onderweg had hij de zaterdageditie van *De Telegraaf* gekocht en een doos van zijn favoriete corona's bij de firma Busch opgepikt, waarbij hij zijn kater achter een opgewekte tongval had geprobeerd te verbergen. Toen hij zijn fiets aan de brugleuning langs de Nieuwe Rijn had vastgezet, had hij onverwachts een telefoontje

uit Ghana gekregen dat hun hele leven wel eens op z'n kop zou kunnen zetten.

Samen met Suzanne had hij gedurende zijn opleiding een tropenstage in Tanzania gevolgd, waar zij beiden besmet waren geraakt met de 'African itch'. Toen ze enkele jaren later de kans hadden gekregen om waar te nemen in het Ghanese Battor, hadden ze die met beide handen aangegrepen. Daar was hun enthousiasme omgeslagen in passie en sindsdien hadden zij elk jaar een deel van hun vakantie in Ghana doorgebracht. Ze hadden al vaker serieus overwogen zich een aantal jaren in Battor te vestigen.

In gedachten verzonken slenterde Tom langs de kramen, totdat zijn overpeinzingen werden onderbroken door de luidruchtige lofprijzingen van de marktkoopliden.

'Gratis eten, lieve mensen. Hier krijgt u gratis eten! En wij liegen niet, want wij zijn zwaar moslim!' predikte de Turkse viskoopman, die met zijn blote handen versgebakken lekkerbekjes in stukken brak en onder zijn gretige klanten verdeelde.

'Een portie kibbeling graag!' riep Tom voor zijn beurt. Geergerde blikken vlogen zijn richting uit, maar ze deden hem niets. Hij voelde zich verschrikkelijk brak en zou een moord doen voor een vette hap. 'Met ravigotesaus!'

'Komt eraan, meneertje,' zong de marktkoopman. 'U bent een echte lekkerbek, dat zie ik zo. Da's dan twee vijftig.'

'Mag je echt niet liegen als je moslim bent?' vroeg Tom, die geen reden zag om iemand van één meter tweeënnegentig met een verkleinwoordje aan te spreken. 'Want dan word ik liever christen,' voegde hij eraan toe, terwijl hij afrekende en een bak dampende vis in ontvangst nam.

Zonder de reactie van de marktkoopman af te wachten vervolgde Tom zijn weg en werkte – met een half schuldig gevoel – de vette vis zo snel mogelijk naar binnen. Wonderlijk hoe een avond-

je doorzakken zijn gedrag zo gemakkelijk kon beïnvloeden. Van een ingetogen academicus tot een onvervalste branieschopper. Misschien had hij zijn kater moeten smoren met een biertje of een Irish coffee? Altijd beginnen waar je mee geëindigd bent, had een goede vriend hem ooit eens toevertrouwd. En hij kon het weten.

Na een aantal bekenden behendig te hebben ontweken, en een half dozijn anderen van een veilige afstand te hebben toegewuifd, versnelde hij zijn pas toen hij het laatste vrije tafeltje op de terrasboot van café Einstein zag. Het was even voor twaalfen en Suzanne kon elk moment met de kinderen arriveren. Onopvallend nam hij plaats aan het ronde tafeltje en propte, voordat de bediening het in de gaten kreeg, de laatste stukjes kibbeling zo snel mogelijk naar binnen. Nadat hij zijn mond aan een papieren servetje had afgeveegd, stak hij zijn hand omhoog en bestelde een dubbele espresso en een groot glas plat water.

‘Komt eraan, meneer. En, smaakte het?’ vroeg de serveerster, terwijl ze naar zijn kin bleef staren. ‘Wilt u onze kaart misschien ook even zien?’

‘Nee, dank je, die heb ik vorige keer al gezien.’ Hij gaf haar een knipoog en veegde zijn mond nogmaals af. ‘Ik heb niet voor niks wat op de markt gehaald.’

‘U hebt een exquise smaak, meneer.’

‘Dat heb je goed gezien,’ zei Tom, terwijl hij haar van top tot teen opnam. ‘Ga je met me uit?’

Giechelend draaide het meisje zich om en liep heupwiegend terug naar binnen om zijn bestelling door te geven. Hij kon het niet nalaten naar haar achterwerk te staren.

Ongegeneerd rekte hij zich uit en liet zich onderuitzakken in zijn stoel. Hij haalde de dubbelgevouwen *Telegraaf* uit zijn jaszak, schoof met zijn wijsvinger zijn zonnebril op zijn voorhoofd en sloeg de krant open.

‘Andermaal miljardenverlies voor de zakenbank Lehman,’

kopte de krant. ‘De Amerikaanse zakenbank Lehman Brothers heeft in het derde kwartaal een verlies geleden van 3,9 miljard dollar. De geplaagde bank maakte de cijfers vervroegd bekend, nadat het aandeel 46 procent was gekelderd.’

Allemachtig, als dat maar goed ging. Hij had net zijn eerste stappen op de beurs gezet en een klein aandelenpakketje Fortis gekocht. Kon niet misgaan, had zijn adviseur gezegd – een solide bank met een gedegen portefeuille.

‘Zo, jongens, kijk eens wie we daar hebben. Die meneer daar met die zonnebril op zijn hoofd.’ Dat was Suzanne, dat kon niet missen. ‘Man, wat zie jij eruit!’

‘Papa!’ riep Vincent, terwijl hij met een spurt van zijn korte beentjes het terras op vloog.

‘Pik!’ riep Tom. ‘Hoe is het met mijn pikkebaas?’

Hij sprong op uit zijn stoel, tilde het joch met beide armen van de grond en draaide hem – schaterend van het lachen – een aantal keer in het rond. Zijn ingewanden protesteerden tegen deze onaangekondigde beweging.

Suzanne manoeuvreerde de buggy, waarin Emma als een rollade zat vastgesnoerd, met de zwenkwieltjes tussen de tafeltjes door en na zich bij een aantal opgetrokken wenkbrauwen te hebben verontschuldigd, plofte ze naast hem neer.

‘Hè, hè,’ zei ze, met haar tong half naar buiten. ‘Zo schat, ’t was zeker weer erg gezellig?’

‘Prima, ik voel me prima, niks aan de hand,’ loog Tom. Hij had net een golf van misselijkheid voelen opkomen en had zich voorgenomen geheelonthouder te worden.

‘Een ongevraagde ontkenning is een bevestiging,’ zei Suzanne. ‘Dat weet je toch.’

‘Het was weer geweldig met de gasten,’ ging Tom verder. ‘Iedereen is komen opdagen, zelfs Ruben en Edward. We hebben ons kapot gelachen met Ed.’

‘Dat geloof ik graag, die is knetter.’

Hij zag een glimlach op Suzannes gezicht en onwillekeurig gingen Toms gedachten terug naar de eerste keer dat Suzanne ‘de gasten’ had ontmoet. Zij waren het eerste stel geweest dat was gaan samenwonen en hadden de gasten vrijwel dagelijks over de vloer gehad. Vele malen was Suzanne getuige geweest van taferelen die eigenlijk alleen voor mannenogen bestemd waren.

Op de achtergrond hoorde hij de bronzen klok van de Koelikerk melancholisch het middaguur inluiden. Van een ras-echte Leidenaar, die hij van zijn ontstoken galblaas had verlost, had Tom gehoord dat de oorspronkelijke naam van het bedehuis Onze-Lieve-Vrouw Onbevlekt Ontvangen was, maar vanwege de tekst die op de voorgevel stond – *Hic domus Dei est et porta coeli* – werd hij al bijna tweehonderd jaar door de Leidse bevolking de Koelikerk genoemd.

‘We zijn een hapje gaan eten in La Cloche en uiteindelijk in Barrera beland.’

‘Wie had dat nou gedacht?’ zei Suzanne. Ze zette grote ogen op.

‘Toen Ed ’m aardig had zitten, heeft ie de rest van de avond Chinees gesproken. Tot iedereen er gek van werd.’

‘O, nee toch, was het weer zo laat?’

‘Op het laatst werd het personeel echt pislink op ’m, maar hij bleef in zijn rol. We hebben op de grond gelegen van het lachen.’

‘Stelletje zatlappen.’

‘Een eretitel!’ riep Tom en hij sloeg zichzelf op zijn dijbeen.

‘Jullie hebben je weer schandelijk misdragen. Hoe zijn de gasten eigenlijk naar huis gegaan?’

‘Ach, je kent ons motto. Als je niet meer kunt lopen, kun je altijd nog autorijden. Kwestie van evenwicht.’

‘Grappenmaker.’

‘Maak je geen zorgen. We hebben Ed in een taxi gehesen en de rest is bij Maurice op het Galgewater blijven slapen. Ze zullen nog wel liggen te pitten.’

‘Jullie patiënten zouden eens moeten weten. Zulke keurige doktoren.’

‘Net mensen, vind je niet?’

Er schoot Tom een reeks gebeurtenissen te binnen vergeleken waarmee de afgelopen nacht een jamboree zou lijken. Hij moest een lach onderdrukken en leek zich waarachtig ietsje beter te voelen.

Emma stak haar mollige armpjes naar hem uit en kirde al van plezier nog voordat hij haar uit de buggy had getild.

‘Je raadt trouwens nooit wie mij net gebeld heeft,’ zei Tom, terwijl hij Emma uit de buggy tilde en haar liet paardjerijden op zijn knie.

‘Hm, laat me even denken... Professor Zwaveling? Hij heeft gehoord hoe jullie je hebben misdragen en je bent op staande voet ontslagen.’

‘Daar krijgt hij de kans misschien niet eens voor, Suus. Het was zuster Judith.’

‘Wat? Judith? Uit Battor? Hoe bedoel je? Die belt nooit.’

‘Jazeker, ik hoorde zuster Agnes op de achtergrond ratelen. Ze waren behoorlijk opgewonden die twee, kan ik je vertellen.’

‘Toch niks ernstigs, hoop ik?’

‘Ja en nee. De nieuwe operatiekamer is klaar, voorzien van alle faciliteiten, en ze hebben een anesthesiebroeder aangenomen. Patrick heet ie, geloof ik. Kan alles, en doet alles. Het enige waar ze om zitten te springen is een gekwalificeerd chirurg.’

‘Hm, en wat nog meer?’

‘Slecht nieuws. Herinner jij je dat kereltje met dat vreselijke

stoma nog, dat midden in de nacht door zijn grootmoeder werd binnengebracht, meer dood dan levend?’

‘Ja, natuurlijk. Daniël. Dat leuke ventje met die prachtige ogen. Je hebt toen nog een stuk darm bij hem verwijderd.’

‘Precies. Hij is vorige week doodziek het ziekenhuis binnengebracht en een paar uur later overleden.’

‘Ach, nee toch!’ riep Suzanne. ‘Hoe kan dat nou? We hebben hem vorig jaar nog gezien. Het ging zo goed met hem. Hij had nergens meer last van. Wat is er dan gebeurd?’

‘Malaria,’ zei Tom, terwijl hij naar een punt in de verte staaarde. ‘Ze hebben hem veel te laat binnengebracht.’

‘O, wat vreselijk, Tom. Waren wij er maar geweest, dan hadden we misschien nog iets voor hem kunnen doen.’

‘Ze hadden eerst de lokale medicijnman bezocht. Misschien wordt het toch tijd om onze plannen door te zetten...’